

ΟΜΙΛΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΤΗΣ
ΑΝΩ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΞΕΝΙΑΣ ΣΤΟΝ ΒΟΛΟ 31/5/2024

Υπό τοῦ Ἀρχιμ. Νεκταρίου Ὑφαντίδη
Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Ἄνω Μονῆς Ξενιάς.

Σεβασμιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα
Ἐρίτιμε κ. Ἀντιπεριφερειάρχῃ
Σεβαστοὶ πατέρες
Ἐντιμότατοι Ἄρχοντες
κ. Πρόεδρε τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Βόλου
Προσφιλεστάτη καὶ ἐκλεκτὴ ὁμήγυρις

Χριστὸς Ἀνέστη!

Αἰσθήματα χαρᾶς καὶ ἀγαλλίασης πλημμυρίζουν σήμερα τὴν καρδιά μας, διότι ἐνώπιον σας παρουσιάζεται κατὰ τὴν εὐσημη ἡμέρα αὐτή, τὸ ἐκδοθὲν ἱστορικὸ τῆς Ἱερᾶς μας Μονῆς ὑπὸ τὸν τίτλο «Ἱερὰ Μονὴ Παναγίας Κισσιώτισσας – Ξενιάς Μήτηρ Μοναστηριῶν» ποὺ συνέγραψε μὲ μεγάλη προθυμία ὁ κ. Βίκτωρ Κοντονάτσιος καὶ ἐπιμελήθηκε καὶ ἐξέδωσε ἡ Ἱερὰ μας Μονή.

Ἡ πρόνοια τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ καὶ ἡ μεσιτεία τῆς Κυρίας Θεοτόκου, θέλησε τὸ προσωπικὸ μας ταξίδι στὸ ἀνοιχτὸ πέλαγος τῆς μοναχικῆς ζωῆς, νὰ πραγματοποιεῖται ἐδῶ καὶ εἴκοσι χρόνια, μὲ τὴν νοητὴ ὁλκάδα τῆς ἱστορικῆς καὶ παλαιφάτου Ἄνω Μονῆς Ξενιάς. Ζώντας σὲ ἓνα ἀπὸ τὰ Ἱστορικὰ Μοναστήρια ὄχι μόνο τῆς Θεσσαλίας ἀλλὰ καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀνακαλύψαμε «θεία δυνάμει» ὅτι πρόκειται γιὰ ἓναν τόπο ὅπου κρύβονται πλουσιώτατα κοιτάσματα ἑνὸς ἀδαπάνητου καὶ ἀνεξάντλητου πνευματικοῦ θησαυροῦ. Ὁ θησαυρὸς αὐτὸς δὲ εἶναι τίποτα ἄλλο ἀπὸ τὴν ἱστορία τῆς Μονῆς ποὺ κρύβεται σὲ κάθε γωνιὰ τῆς, ἀκόμη καὶ στὶς σταλαγματιές τῶν κεριῶν στὰ λειτουργικὰ τῆς βιβλία, ποὺ ἄλλοτε ἀναδύεται καὶ ἄλλοτε

παραμένει κρυμμένος στο πνευματικό σκευοφυλάκειο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς.

Ἔτσι, θελήσαμε νὰ βγάλουμε ἀπὸ τὸ πνευματικὸ σκευοφυλάκειο αὐτὸν τὸν θησαυρὸ γιὰ νὰ ὠφεληθεῖ ὅλος ὁ κόσμος. Ἡ ἱστορία δὲν ἀποτελεῖ ἀπλὴ ἀφήγηση τετελεσμένων γεγονότων, ἀλλὰ προσπάθεια ἀναστοχασμοῦ, δηλαδή ἀναδόμησης καὶ ἐρμηνείας τοῦ παρελθόντος, κατανόησης τοῦ παρόντος καὶ προετοιμασίας τοῦ μέλλοντος. Μὲ λίγα λόγια ἡ ἱστορία δὲν εἶναι ἀπλῶς μιὰ ἐνθύμιση τῆς παρελθούσης ἐποχῆς, ἀλλὰ τὸ μέσον πὺ μᾶς μαθαίνει νὰ μετουσιώσουμε τὴν ἐμπειρία σέ γνώση, ὥστε νὰ ἀποφεύγουμε λάθη στό σήμερα. Ἡ ἱστορία παρέχει ταυτότητα, μποροῦμε μέσα ἀπὸ αὐτὴν νὰ μάθουμε πῶς ὁμάδες ἀνθρώπων, θεσμοὶ ἀκόμη καὶ ὀλόκληρες χῶρες διαμορφώθηκαν καὶ ἐξέλιχθηκαν μέχρι καὶ σήμερα. Μᾶς βοηθᾷ νὰ εἴμαστε καλοὶ κί εὐσυνειδητοὶ ἄνθρωποι, μελετώντας καὶ παρατηρώντας τὴ διάρθρωση τῶν ἐποχῶν.

Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή τῆς ἀναλήψεως τῶν καθηκόντων μας ὡς Ἡγουμένου τῆς Ἄνω Ἱερᾶς Μονῆς Ξενιάς, διαπιστώσαμε ὅτι ἔλειπε ἀπὸ τὴν ἱστορία τοῦ τόπου μας ἓνα ἀναλυτικὸ καὶ ἐπισημονικὰ τεκμηριωμένο ἱστορικὸ βιβλίο τῆς Μονῆς πὺ θὰ κάλυπτε ἓνα κενὸ τῆς τοπικῆς βιβλιογραφίας. Ἡ διαπίστωση αὐτὴ μᾶς ὤθησε νὰ προβοῦμε στὴν ἀναζήτηση κατάλληλου ἀνθρώπου πὺ θὰ ἔφερε εἰς πέρας τὸ ἐγχείρημα τῆς καταγραφῆς τῆς Ἱστορίας τῆς Μονῆς Ξενιάς. Ἔτσι ἀποτανθήκαμε σέ ἓνα λόγιο ἄνθρωπο τῆς περιοχῆς μας, τὸν καταξιωμένο δάσκαλο καὶ ἱστοριοδίφη κ. Βίκτωρα Κοντονάτσιο, Πρόεδρο τῆς Φιλαρχαίου Ἐταιρείας Ἄλμυροῦ ὁ ὁποῖος ἔχει ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐπιδοθεῖ στὴν καταγραφή τῆς τοπικῆς ἱστορίας τοῦ Ἄλμυροῦ, μέ ἔρευνα καὶ εἰς βάθος μελέτη τῶν πηγῶν. Ἀφιερωμένος σέ αὐτό, ὁ κ. Κοντονάτσιος ἐργάζεται νυχθημερόν, γιὰ νὰ καταγράψει τὴν τοπικὴ ἱστορία καὶ νὰ τὴν παραδώσει στίς ἐπερχόμενες γενιές.

Ὁ φίλεργος αὐτός σκαπανέας τῆς τοπικῆς μας ἱστοριογραφίας ἀνέλαβε μέ αὐταπάρηση τὸ ἔργο τῆς σύνταξης

ένος ιστορικοῦ τῆς Μονῆς μας. Κατέγραψε σημαντικές ιστορικές πληροφορίες, ἄγνωστες μέχρι σήμερα, καὶ συνέθεσε ὅλο τὸν ιστορικό βίο τῆς Μονῆς Ξενιάς. Τό δύσκολο ἔργο αὐτό ἔφθασε εἰς πέρας καὶ σήμερα προσφέρεται στὸ ἀναγνωστικό κοινό. Ἴδου, ἀγαπητὴ ὀμήγουρις, σήμερα παρουσιάζεται ἐνώπιον σας αὐτὴ ἢ προσπάθειά μας. Θὰ ἦταν παράλειψη, βέβαια, νὰ μὴν μνημονεύσουμε τὴν πρώτη τέτοια προσπάθεια τοῦ π. Χερουβίμ Βελέτζα, ἀδελφοῦ τῆς Ἱερᾶς μας Μονῆς, ὁ ὁποῖος μὲ τὶς τότε εὐλογίες τοῦ προκατόχου μου π. Νεκταρίου Ντόβα, νῦν Μητροπολίτου Κερκύρας, ἐξέδωσε ἕνα εὐσύνοπτο μικρὸ ιστορικό ποὺ ἀποτελέσει ἕναν εὐχρηστο ὁδηγὸ γιὰ τοὺς ἐπισκέπτες καὶ προσκυνητὲς ποὺ ἀναζητοῦσαν νὰ μάθουν τὴν ἱστορία τῆς Μονῆς.

Στὸ παρὸν καινούργιο ἐκτενέστατο βιβλίο, τό ὁποῖο δέν ἀφίσταται τῶν ἀξιώσεων ἱστορικῆς μελέτης, ὁ ἀναγνώστης θὰ δεῖ νέα προκύψαντα ἱστορικὰ στοιχεῖα γιὰ τὴν Ἱερὰ Μονὴ Ξενιάς ἀλλὰ καὶ ἐν γένει γιὰ τὴν περιοχὴ τοῦ Ἄλμυροῦ καὶ τῆς Μαγνησίας. Ἐνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα ποὺ πρέπει νὰ ἀναφέρουμε εἶναι ἡ ὑπαρξὴ πολλῶν μικρῶν Μοναστηριῶν στὴν νότια Μαγνησία κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, ποὺ δηλώνει ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸ φιλομοναχικὸ φρόνημα τῆς περιοχῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν καλλιέργεια πολιτισμοῦ ἀφοῦ ἀπὸ τὶς πνευματικὲς δραστηριότητες τῶν μοναχῶν ἐμπλουτίζονταν οἱ τέχνες ἀλλὰ καὶ ἡ φιλολογία. Ἦταν ἀναρίθμητοι οἱ μοναχοὶ τὴν περίοδο αὐτὴ ποὺ ἀσχολήθηκαν μὲ τὴν καλλιγραφία, μικρογραφία, τὰ ψηφιδωτά, ἀγιογραφία, μουσικὴ, τὴν ἀντιγραφὴ χειρογράφων, ἀλλὰ καὶ διάσωση τῶν κλασικῶν ἔργων τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας. Ἐπίσης, πρέπει νὰ σημειωθεῖ πὼς τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τὰ μοναστήρια ἦταν πρατήρια φιλανθρωπίας καὶ οἱ μοναχοὶ οἱ ἀναγνωρισμένοι κοινωνικοὶ ἐργάτες, ἀφοῦ ἡ ἐλεημοσύνη καὶ ἡ φιλοξενία ὑπῆρξαν στοιχειώδη γνωρίσματα τῆς κοινοβιακῆς ζωῆς. Ἡ ἀναφορὰ στὴν ὑπαρξὴ πολλῶν Μοναστηριῶν ἀναδεικνύει, λοιπόν, ὄχι μόνο τὴν πίστη καὶ εὐλάβεια ἀλλὰ καὶ

ένα μεγάλο κοινωνικό έργο πρὸς τὸν συνάνθρωπο.

Ἐκεῖνο, ὅμως, ποὺ πρέπει ἰδιαίτερος νὰ τονίσουμε ὡς χαρακτηριστικό τῆς ἀξίας καὶ τῆς συμβολῆς τοῦ βιβλίου, εἶναι ἡ καταγραφή τῆς τοπικῆς προφορικῆς παραδόσεως σὲ σχέση μετὰ τὴν Μονὴ Ξενιάς καὶ μετὰ τὴν θαυματουργὸ εἰκόνα τῆς Παναγίας, κυρίως ἐπὶ τουρκοκρατίας καὶ λίγο μετὰ ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Θεσσαλίας. Μέσα σὲ αὐτὴν τὴν ἐργασία παρουσιάζονται πολλὰ γεγονότα ποὺ ἔχουν νὰ κάνουν μετὰ τὶς συνήθειες τῶν προγόνων μας ἀλλὰ καὶ μετὰ περιστάτικα ποὺ ἀντιμετώπισαν. Εἶναι πράγματι ἀξιοσημείωτο καὶ ἀξιόπαινο τὸ ὅτι ἔχουν καταγραφῆ οἱ περισσότερες προφορικὲς παραδόσεις ποὺ ἔτειναν νὰ λησμονηθοῦν, ἀφοῦ σήμερα δὲν λέγονται γιὰ νὰ μαθαίνουν οἱ νέες γενεές.

Στὸ τέλος τοῦ βιβλίου ἀναφέρεται ἡ νεωτέρα ἱστορία τῆς Μονῆς ἀπὸ τὴν 22α Μαΐου τοῦ 1942 ὅπου τὴν πυρπόλησαν οἱ Ἴταλοι καὶ ἡ γιγάντια προσπάθεια ποὺ ἔγινε ἀπὸ τοὺς πατέρες διὰ τὴν ἀνοικοδόμησή της. Μνημονεύουμε ἀξιοχρέως τοὺς μακαριστοὺς Ἀρχιμ. κυρὸν Καλλίνικο Μεταξογένη καὶ Ἱεροδιάκονο Τίτο Ἀβραδόπουλο καὶ ἀπὸ τοὺς ζῶντες τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτην Κερκύρας κ. Νεκτάριο τὸν καὶ νέο κτίτωρα, γιὰ τὸν πολὺν τους κόπο.

Σεβασμιώτατε, ἀγαπητοί μου.

Ὡς φύλακας τῆς Μαγνησίας στέκεται ψηλὰ στὶς κορυφές τῆς Ὁθρουοῦς ἡ Ἄνω Μονὴ Ξενιάς, χτισμένη σὰν μία ἀετοφωλιά ποὺ σκεπάζει ὅλο τὸν εὐλογημένο λαὸ ὁ ὅποιος μετὰ ἀκράδαντη πίστη ἐλπίζει, στρέφει τὸ βλέμμα του καὶ κλίνει γόνυ καρδίας στὴν Παναγία, τὴν πάναγγο Μητέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποὺ καταξιώθηκε νὰ γίνῃ ἡ κλίμακα γιὰ νὰ κατέβῃ ὁ Θεὸς στὴν γῆ καὶ ἡ γέφυρα γιὰ νὰ μεταφέρει τοὺς ἀνθρώπους στοὺς οὐρανοὺς. Μέσα στὴν σιωπηλὴ ἔρημο, στὰ δυσπρόσιτα βουνὰ, κοντὰ στὰ ἀπόκρυφα σπήλαια καὶ στὶς σκιερὲς ρεματιές τῆς Ὁθρουοῦς ὑπάρχει καὶ ζεῖ ἡ Ἄνω Παναγία Ξενιά. Ἀποτελεῖ μιὰ πνευματικὴ νησίδα στὸ «Πέλαγος» τοῦ κόσμου καὶ πνευματικὴ ὄασις στὴν «Ἐρημο» τῆς σύγχρονης ζωῆς, ἡ ὁποία ἀναπαύει

τούς κοπιῶντας ἀπὸ τῆ βιοτικῆ ὁδοιπορία ἀνθρώπους. Μὲ τὴν σιωπὴ τῆς διδάσκει τὸν ἄνθρωπο πού καθημερινῶς βομβαρδίζεται ἀπὸ διάφορα μέσα μὲ φρουδες ὑποσχέσεις γιὰ τὸ νόημα τῆς ὑπάρξεώς του.

Ἡ Ἄνω Ἱερὰ Μονὴ τῆς Ξενιάς ἐπέζησε στὸ διάβα τοῦ χρόνου σ' ἓναν ὁμορφο καὶ εὐλογημένο τόπο πού λογίζεται κατεξοχὴν ὡς κλῆρος τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ θὰ τολμούσαμε νὰ ποῦμε ὅτι εἶναι Παναγιοσκέπαστος καὶ Παναγιοφρούρητος. Ἀπὸ τὴν στιγμή τῆς ιδρύσεώς της προσπάθησε μὲ κάθε τρόπο νὰ προσφέρει τὸν πνευματικὸ της θησαυρὸ στοὺς ἀνθρώπους τῆς περιοχῆς τοῦ Ἄλμυροῦ ἀλλὰ καὶ εὐρύτερα τῆς Μαγνησίας καὶ τῆς Θεσσαλίας. Περιδιαβαίνοντας στὴν ὑπερχιλιόχρονη ἱστορία της, τὴν ὁποία οἱ ἐκάστοτε διαστάσεις τοῦ χωροχρόνου διαζωγραφίζουν, τὸ παρουσιαζόμενο βιβλίον σταματᾷ σὲ σημαντικοὺς της ἱστορικοὺς σταθμοὺς. Αὐτὴ ἡ ἀναδίφηση στὸ παρελθόν δὲν εἶναι μόνο καταγραφή, θύμηση, γνώση ἀλλὰ καὶ διδαχὴ. Ἀναμφίβολα, ἡ προσφορὰ τοῦ Ἀνατολικοῦ Ὁρθοδόξου Μοναχισμοῦ πρὸς τὴν Ἁγία μας Ἐκκλησία καὶ στὸ ἔθνος μας ὑπῆρξε πάντοτε ἀνεκτίμητη. Σ' αὐτὴ τὴν προσφορὰ προσάγει καὶ ἡ Μονὴ τῆς Ξενιάς τὸ δικὸ της λιθαράκι. Στὴν ἱστορικὴ διαδρομὴ αὐτῆς τῆς πνευματικῆς προσφορᾶς, ἡ Μονὴ μας γνώρισε περιόδους ἀκμῆς ἀλλὰ καὶ παρακμῆς, μαρτυρίου ἀλλὰ καὶ μαρτυρίας τῆς ὀρθόδοξης παράδοσης. Ἡ ὀλοκλήρωση τοῦ ἐγχειρήματος τῆς κατὰ τὸ δυνατόν πλήρους καταγραφῆς αὐτῆς τῆς διαδρομῆς εἶναι γιὰ ἡμᾶς μιά ἀφορμὴ δοξολογίας τοῦ Θεοῦ καὶ μιά εὐλογία τῆς Παναγίας μας, πού μᾶς δόθηκε μέσα ἀπὸ τὴν ἀγάπη πολλῶν προσώπων.

Γι' αὐτὸ, ἐν κατακλείδι, θέλουμε νὰ εὐχαριστήσουμε κατ' ἀρχὴν τὸν πολλὰ κοπιᾶσαντα κ. Βίκτωρα Κοντονάτσιο γιὰ τὴν ἀνιδιοτελεῖ του διάθεση, τὸν πολὺ κόπο πού κατέβαλε καὶ τὴν μεγάλη προσφορὰ τῆς συγγραφῆς αὐτοῦ τοῦ βιβλίου πρὸς τὸ Μοναστήρι μας. Μαζί μὲ αὐτόν καὶ ὅλους ὅσους βοήθησαν παντοιοτρόπως γιὰ τὴν ἔκδοση τοῦ παρόντος Ἱστορικοῦ Τόμου

τῆς Ἱερᾶς μας Μονῆς. Τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη καὶ Ποιμενάρχη μας κ.κ. Ἰγνάτιο, τὸν καὶ πρόεδρον τῆς Μαγνήτου Κιβωτοῦ, γιὰ τὴν πατρικὴ του στήριξη καὶ ἐνθάρρυνση προκειμένου νὰ προβοῦμε στὴν ἔκδοση αὐτή, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ὅλη συναντίληψη, συμπαράσταση καὶ συμπόρευση του μὲ τὴν ἀδελφότητά μας, ὠφειλετικῶς, ἀλλὰ καὶ υἱικῶς εὐχαριστοῦμε ἐκ βάθους καρδίας. Τὴν ἐρίτιμο κ. Ἄννα-Μαρία Παπαδημητρίου Ἀντιπεριφερειάρχη Μαγνησίας. Τὸν κ. Χρήστο Στρατηγόπουλο Πρόεδρο τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Βόλου καὶ ὅλους τοὺς συνδιοργανωτὲς γιὰ τὴν σημερινὴ παρουσίαση τοῦ Βιβλίου τοὺς εὐχαριστοῦμε ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδιᾶς μας.

Περαίνοντας τὸν λόγο ἐπιτρέψτε μου νὰ κλείσω τὴν ταπεινὴ μου αὐτὴ παρουσίαση μὲ τὰ λόγια τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Περγάμου καὶ Ἀκαδημαϊκοῦ κυροῦ Ἰωάννου ὁ ὁποῖος μιλῶντας γιὰ τὸ Οἰκουμενικὸ μας Πατριαρχεῖο εἶπε: «ἄφησε καὶ ἀφήνει ἀνεξίτηλη τὴ σφραγίδα του στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος» καὶ ὅτι ἀποτελεῖ «ἐλπίδα γιὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου». Τὸ ἴδιο ἐπαναλαμβάνουμε ταπεινὰ καὶ ἐμεῖς δανειζόμενοι αὐτὰ τὰ λόγια καὶ παραφράζοντάς τα λίγο: ὅτι τὰ Μοναστήρια μας καὶ ὁ Μοναχισμὸς μας: «ἄφησαν καὶ ἀφήνουν ἀνεξίτηλη τὴ σφραγίδα τους στὴν ἱστορία τοῦ γένους μας» καὶ ὅτι θὰ ἀποτελέσουν «ἐλπίδα γιὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον τοῦ τόπου μας».

Σᾶς εὐχαριστῶ